

PROJEKT POPESTRIMO ŠOLO POMENI VREDNOSTNI PREMİK V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU

/ mag. Francka Mravljje, Sonja Arbeiter, Jerneja Križan, Andreja Kramp, Anja Črešnar, ddr. Ana Vovk Korže

Leta 2011 je Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendij objavil razpis za projekt Popestrimo šolo. Na razpis sta se med drugimi prijavi tudi OŠ Poljčane in 2. Osnovna šola Slovenska Bistrica. V letu 2014 se projekt izteka in sodelujoči v projektu že vrednotijo rezultate in učinke tega projekta. Pomembno je spoznanje, da so aktivnosti v projektu Popestrimo šolo omogočile aktivno participacijo mladih pri raznovrstnih oblikah vzgoje in izobraževanja, zaradi česar ima projekt posebno vrednost. Vanj so bili vključeni motivirani učenci in učenke, in ker so bile dejavnosti finančno pokrite preko projekta, so lahko sodelovali vsi, ki jih je program izvajanja zanimal. V prispevku so prikazane vzgojne in izobraževalne vsebine projekta, zaradi katerih ta projekt mladim pomeni dragoceno priložnost za pridobivanje življenjskih izkušenj.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA RAZVOJ KADROV IN ŠTIPENDIJE

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

UVOD

Projekt Popestrimo šolo ni del vsakdanjega šolskega življenja šolarjev, pač pa ima močan pozitiven, zdrav, zabaven, družaben in seveda tudi poučen vpliv na preživljanje prostega časa otrok in na neformalno učenje. Na OŠ Poljčane izvajajo projekt že tretje leto. Ugotavljamo, da se je močno vrasel v vsakdanjik učencev in tudi učencev partnerske šole OŠ Anice Černejeve Makole. V čem je njegova skrita vrednost? In zakaj ga želimo nadaljevati?

V članku pojasnimo nekatere njegove skrite vplive na kakovost življenja otrok in mladostnikov ter argumentiramo potrebo po nadaljevanju projekta v prihodnje.

I. POŠ KOT ALTERNATIVA VIRTUALNOSTI

Pred desetimi oz. petnajstimi leti smo si vsi močno prizadevali za opremljenost šol in domačih otroških sob z računalniki in drugo tehnologijo, ki naj bi povezala svet, širila globalno povezovanje iz domače hiše na vse konce sveta. Povsem nas je prevzela misel, da brez te tehnologije ne gre. Mladi so mnogo prej kot odrasli spoznali prednosti virtualnega sveta. V njem so lahko to, kar želijo – in to kar čisto brez napora, premagovanja vsakdanjih izzivov, brez vztrajnosti ali doživetega poraza. Zato je bolj ali manj individualno (in s tem vedno bolj osamljeno) bivanje v virtualnem svetu zelo hitro izpodrinilo neposredne človeške stike, skupno preživljanje prostega časa, potrebo po prilagajanju, sodelovanju in skupnem ustvarjanju.

Toda tak način preživljanja večine prostega časa ni v otroški naravi. Posledica so notranje osamljeni, nezadovoljni mladi s pomanjkljivimi izkušnjami. Mladi, ki so presenečeni, da zahtev življenja ni mogoče odpraviti s klikom. Zato pa razvijajo mnoge načine bega od realnosti, izražajo pasivnost ali reagirajo z nekontrolirano agresijo.

Odrasli se vedno bolj zavedamo negativnih posledic prepustitve otrok in mladostnikov virtualnemu svetu. Posledično mrzlično iščemo odgovor na vprašanje, kaj torej ponuditi mladim, da bodo postali aktivni v skupnosti, da bodo pogovore na spletu zamenjali s pogovori v živo, da bodo prihajali skupaj, skupaj načrtovali, izvajali, preizkušali, doživljali navdušenje, veselje ali pa tudi delili zadrego, neuspeh, poraz?

Med mnogimi ponodbami je projekt Popestrimo šolo najbolj sistematična in dovolj (tretje leto) dolgotrajna ponudba, ki se že kaže kot močna alternativa pasivnemu in nezdravemu preživljanju prostega časa. V ospredju projekta ni težnja, da naj bi se mladi učili (prav to je posebna dragocenost projekta), pač pa družili, delovali skupaj, ustvarjali, se zabavali. Vse te za otroke in mladostnike privlačne dejavnosti so najbolj neposreden in naraven učitelj.

1. **Druženje** zahteva prilagajanje skupini, nenasilno in spontano učenje socialnih odnosov, razvijanje empatije, altruizma, asertivnosti in načinov nenasilnega reševanja konfliktov.

Skupno načrtovanje dela (Foto: arhiv POŠ OŠ Poljčane)

2. **Skupno delovanje** zahteva dogovarjanje, utemeljevanje lastnih idej in zamisli, argumentiranje, vztrajanje in popuščanje.

3. **Ustvarjanje** daje možnost, da se izkažejo posebni talenti (enkrat eni, drugič drugi) in da otroci in mladostniki odkrivajo svoja močna področja, doživijo občudovanje, razvijajo kompenzacijske sposobnosti ali sploh odkrivajo lastne kvalitete, pa tudi doživljanje narave v vseh njenih pojavnostih (skozi lastno fizično aktivnost).

4. **Zabavnost** omogoča premagovanje notranjih in zunanjih ovir v delovanju in doživljanju, daje občutek varnosti in domačnosti, v kateri se lahko šalimo, v kateri so napake dovoljene, celo dobrodošle prilike za nova spoznanja. Dviga motivacijo, utrjuje navado zdravega druženja, spodbuja željo po ponovnem skupnem ustvarjanju, krepi medsebojne vezi, razumevanje ...

Po dosedanjih izkušnjah lahko zaključimo, da so mnogi otroci in mladostniki čakali ravno takšno priliko. Dejavnosti v projektu

imajo postavljene okvire (aktivnosti). Znotraj teh so načrtovane skupaj z mladimi. Torej izhajajo iz njihove radovednosti, njihovih interesov. Omogočajo jim ne le opazovanje, pač pa delovanje (telesno aktivnost, kuhanje, nabiranje, različne ročne aktivnosti, kurjenje, neposredno ustvarjanje bivalnih prostorov v naravi, izdelovanje gred, sajenje, občutenje odgovornosti za posajeno in skrb za življenjske pogoje »nečesa, kar smo oživali« ...).

Ob delu spontano spoznavamo in sprejemamo odgovornost. (Foto: arhiv POŠ OŠ Poljčane)

V poenostavitvah sodobnega sveta smo mladim vzeli mnoge našteje aktivnosti (ni več potrebno fizično delati in skrbeti). Vse se lahko kupi in shrani v hladilnik ali omaro. Mladi pa potrebujejo prav te (z vidika odraslih načrtovalcev življenja nepotrebne, težke, zahtevne, »umazane«) avtentične izkušnje in tovrstne stike z vrstniki in naravo. Ne glede na to, kako je tehnologija spremenila naše življenjsko okolje, sta ostala za razvoj in vzgojo otrok nujna stika z vrstniki in naravo.

Starši se tega močno zavedajo, zato so dejavnosti v projektu Popestrimo šolo sprejeli hitro in z veseljem. V projektu lahko otroci in mladi doživijo in se mimogrede naučijo marsičesa, kar jim sami zaradi prezaposlenosti ali pomanjkanja možnosti ne morejo omogočiti.

Svoje zadovoljstvo in tudi zaupanje v dejavnosti projekta so ocenili po področjih na naslednji način:

Področje	Ocena					Nevelj.
	1	2	3	4	5	
A) organizacija izvajanja aktivnosti – splošno	0	1	1	42	50	1

B) urnik aktivnosti	1	0	11	46	36	0
C) strokovni kader (učitelji)	0	0	3	33	57	1
D) vsebina aktivnosti	0	0	3	39	50	2
E) znanje, ki ga je v okviru POŠ pridobil vaš otrok	0	1	6	47	36	4
F) plačilo oz. brezplačnost aktivnosti	0	0	5	26	61	2
G) promocija aktivnosti na šoli	0	0	4	47	39	5

Največ dvoma staršev je zaznati pri vprašanju urnika dejavnosti, pa tudi pri pridobivanju znanja (srednja ocena).

Starši si želijo, da bi bile dejavnosti v projektu POŠ predvsem v času šolskih počitnic daljše. Pokrivala naj bi se z njihovim delovnim časom.

Učenje in pridobivanje novega znanja in izkušenj poteka neformalno. Učenci pridobivajo različne vseživljenjske, socialne, ekološke, vrednotne spretnosti, veščine in navade ter razvijajo trajna pozitivna stališča do življenja, druženja in narave. Cilj projekta je razvijanje vseživljenjskih znanj in veščin, spodbujanje motivacije in pozitivnega odnosa do sebe, drugih ter naravnega okolja. V prvi vrsti je cilj druženja razvijanje celovite osebnosti, del tega pa je tudi učenje.

II. POŠ KOT OBLIKA NEFORMALNEGA UČENJA

Če povzamemo poročilo Ameriškega državnega sveta za raziskovanje (v: O naravi učenja 2000: 46) preživijo učenci v šoli petino svojega časa. Ves ostali čas pa so v različnih drugih situacijah v stikih z različnimi odraslimi, vrstniki, mediji in informacijami. Ves ta čas poteka neformalno učenje. V našem primeru so dejavnosti Popestrimo šolo del tega neformalnega učenja. Dragocenost tega učenja je, da otroci in mladostniki pridobivajo različna znanja in izkušnje, ki jih lahko v formalnem učenju uporabimo kot izhodišče šolskega dela, predznanje, kot priložnost za dvig motivacije pri šolskem učenju.

Rdeča nit naših dejavnosti je ustvarjalnost, otroška radovednost, sproščenost ter veselje. Razrešili smo marsikatero uganko, nabrali mnogo izkušenj, razvili različne vseživljenjske spretnosti in veščine, krepili vztrajnost in zavest o pomembnosti ohranjanja narave in njene lepote.

III. POŠ KOT BLAŽILEC RAZSLOJEVANJA

Posebej je treba izpostaviti tudi to, da so dejavnosti v okviru projekta Popestrimo šolo neobremenjujoče za družinski proračun. To pomeni, da so dostopne tudi (ali še posebej) učencem, ki prihajajo iz manj spodbudnega okolja. Tako projekt deluje proti bolečemu razslojevanju in povečevanju razlik med učenci.

IV. POŠ VZBUJA ZAUPANJE (STABILNOST, STALNOST)

Odgovorni smo za tisto, čemu smo vdahnili življenje.

Stroke različnih vrst (šolska, zdravstvena, ekološka, varnostna) si prizadevajo posredovati mladini najrazličnejše vrednote (znanje, zdravje, ekološko skrbnost, skrben odnos do sebe, drugih, varnost v prometu ...). Praviloma se to dogaja v obliki različnih projektov, ki trajajo določen čas (ne ustvarjajo navade), se iz leta v leto spreminjajo (odvisno od aktualnosti). Zaradi parcialnosti ne dosežejo stopnje ponotranjenosti vrednot, izkušenj, spoznanj ... Projekt POŠ pa predstavlja sistematično, dlje časa trajajočo dejavnost. V očeh mladih je stalnica, ki vzbuja zaupanje in zaradi stalne prisotnosti utrjuje navade (zdravega, zabavnega, drugačnega, naravnega preživljanja prostega časa).

V želji, da mlade privabimo v naravno in socialno okolje, iščemo (in ponujamo) različne dejavnosti. Projekt POŠ je med temi ponudbami najbolj učinkovit prav zaradi stalnosti in celovitosti. S projektom smo

mnogim mladim ponudili odlično, izkustveno alternativo. Izkušnjo, da se življenje živi, ne pa opisuje z besedami.

Iz vseh navedenih razlogov izhaja, da smo s projektom v mladih spodbudili prirojene interese, želje, motivacijo in izkušnjo, da obstaja poleg virtualnega še avtentičen svet, ki je poln skrivnosti, presenečenj, doživetij in možnosti raziskovanja ter potrjevanja lastne vrednosti.

Ob tem spoznanju pa smo odrasli odgovorni za vse tisto, kar smo spodbujali pri mladih, vključenih v triletno dejavnost projekta POŠ.

PRILOŽNOST ZA VSE UČENCE

Če je v šolskih klopih prisotna tekmovalnost za ocene, za športne in druge tekmovalne dosežke, je projekt Popestrimo šolo tisti, ki nudi priložnosti vsem učencem, tudi učencem z različnimi vedenjskimi in učnimi stiskami. Z veseljem opažamo, da se v projekt radi vključujejo, so izjemno vztrajni, iznajdljivi, vključeni v skupino in na tak način gradijo pozitivno samopodobo.

Dejavnosti, kot so Čebelarska noč, Pohorska noč, Raziskovalna in Ustvarjalna noč, omogočajo skupno sobivanje različnih generacij učencev, ki se povezujejo v ustvarjalnem duhu in utrjujejo pomen samooskrbe, pripravljanja hrane, pospravljanja. Zbližujejo se v različnih sprostivnih igrar, pri branju.

Šola tako postane kraj prijetnega druženja, saj skupaj prespijo v šolskih učilnicah in domov odhajajo z nepozabnimi vtisi.

Nočitev v šoli.

Dejavnosti projekta omogočajo tudi vključevanje in lažje asimiliranje učencev tujcev, ki skozi neformalne učne situacije premagujejo jezikovne in socialne ovire.

Urejanje naravoslovne učilnice ob šoli.

IDENTITETA V OKOLJU

Projekt Popestrimo šolo omogoča pogljbjeno in sproščeno delo (zaradi manjših časovnih omejitev kot pri rednem pouku) in spontano učenje v učilnici na prostem: vzgajanje in uporaba zelišč, vrtnin z visokih gred, jagodičevja in sadja iz šolskega sadovnjaka.

Prav tako koristno služi Močeradova šolska učna pot, ki je v bližini 2. osnovne šole Slovenska Bistrica, kjer spoznavajo rastlinski in živalski svet (v potoku raka koščaka) z določevalnimi ključi in mikroskopiranjem. Okoliške gozdne učne poti so imenitna iztočnica za zdravo in aktivno preživljanje prostega časa in časa šolskih počitnic.

Nabiranje gob na Močeradovi šolski učni poti.

Rak koščak skozi oči prvošolca (Foto: arhiv POŠ OŠ Poljčane)

V neposrednem okolju šole živijo z naravo, saj pripravljajo vsakoletno gobarsko razstavo, kuhajo jedi iz gob. Priložnosti za doživetje kulturne krajine in naravnega okolja so tudi obisk vinograda v času trgatve in vinske kleti, obisk sadovnjaka, čebelarske učne poti, eko-kmetij, ekoremediacijskega poligona, botaničnega vrta.

Učencem privzgjajamo skrb do žive in nežive narave. V tem sklopu skrbimo za ptice in mlade ozaveščamo o koristnih rastlinah in plodovih v naravi ter pomenu samooskrbe v smislu ekonomičnosti in zdravja za posameznika ter širšo družbo.

Učencem sta z roko v roki predstavljeni kulturna in tehnična dediščina: preko starih pravljic in bajk iz domačega okolja obiskujejo stare mline, žage, kovačije in druge obrtne delavnice. Računalniki, tipkovnice, računalniške igrice in mobilni telefoni

Obisk sadovnjaka.

Predstavitve projekta *Popestrimo šolo* na prireditvi *Podobe bistriških domačij*.

Peka medenjakov z učenkami 7. razreda.

samevajo, ko otroci gnetejo testo za kruh, obirajo jabolka, nabirajo gobe, zelišča in pokušajo dobrote, ki so jih pripravili sami.

Brezplačne prostočasne dejavnosti so pridobitev, ki učencem omogočajo enakost ne glede na socialni status družine, iz katere izhajajo. Cilj projekta je zadovoljiti in razvijati ključne kompetence, graditev medosebnih odnosov, krepitev pozitivne samopodobe in učenje za življenje. Znanje, pridobljeno v šolskih klopih, je praktično nadgrajeno in doživeto s vsemi čutili. Takšno znanje je bolj uporabno, trajno. Želimo si, da bi mladi zrasli v odgovorne, pozitivno misleče in sposobne osebnosti, zato so tovrstni projekti idealna priložnost za svetlo prihodnost nas in naših otrok.

MNENJA STARŠEV O POČITNIŠKIH DEJAVNOSTIH NA 2. OŠ SLOV. BISTRICA V OKVIRU PROJEKTA POPESTRIMO ŠOLO

Na 2. OŠ Slov. Bistrica so se med jesenskimi počitnicami zvrstile različne dejavnosti v okviru projekta *Popestrimo šolo*. Tematsko različno obarvanih se je v dveh dneh udeležilo skupno skoraj 60 otrok. Starše otrok smo prosili, da skozi vtise otrok podajo svoje mnenje o izvedenih počitniških dejavnostih.

Naša otroka sta se na zanimive počitniške delavnice takoj sama prijavila. Tako je bilo

*težko uskladiti družinske počitniške načrte z zanimivimi počitniškimi delavnici v okviru projekta *Popestrimo šolo*. Nikakor nista želela zamuditi peke sladice – torte in kolačkov. Klara je uživala v izdelavi nakita, ki ga rada pokaže. Tadej pa je ob oblikovanju nakita razvijal motoriko rok in svojo ustvarjalnost.*
Petra Pešak, mama Tadeja (2.r.) in Klare (5.r.)

Maša se je delavnic udeležila predvsem zaradi zanimivih vsebin, ki ste jih ponudili. Poleg tega želim, da moj otrok čim več svojega prostega časa preživi aktivno in poučno. Maša je bila nad delavnicami navdušena, še posebej si je zapomnila stik z živalmi. Z vami se je dobro počutila in bo še prišla.
Sabina Urnaut, mama Maše (4.r.)

*Projekt *Popestrimo šolo* spodbuja otroško radovednost, ponuja možnost sproščene družbe, učenja, spoznavanja okolice, narave in kulture. Otroci se radi kar sami prijavijo v posamezne delavnice – kar pomeni, da to radi delajo. Je prostovoljno in učenci imajo možnost izbire, katerih delavnic se bodo udeležili.*

Zala Gruber, mama Martina (3.r.)

Zelo sem vesel, ker otroci kvalitetno preživljajo počitniški čas in se družijo. Zelo so veseli in uživajo in v teh delavnicah. Sinu Lanu je bilo zelo všeč izdelovanje nakita in peka kolačkov. Takšne projekte zelo podpiram, saj je denar resnično koristno porabljen za naše otroke.
Boris Šoštarčič, oče Lana (3.r.)

Projekt se nam zdi zelo dober. Otroci pridobivajo nova znanja, spoznavajo nove kraje in ljudi, ki živijo tem okolju. Spoznavajo opravila, hrano in lokalne zanimivosti. Upamo, da bo projekt uspešno potekal naprej. Dobro bi bilo, da bi se tudi v poletni počitnicah kaj zanimivega dogajalo.

Vojko Trtnik, oče Timoteja (3.r.)

*Počitniške delavnice so bile za otroke *popestritev* med počitnicami. Bili so zelo navdušeni, naučili so se veliko novega, predvsem pa so ob medsebojnem druženju prav uživali. Pohvala učiteljicam in vsem, ki pripomorejo k temu, da se take delavnice lahko izpeljejo.*
Renata Mesarič, mama Larise (2.r.)

*Počitniške delavnice so bile čudovita *popestritev* počitniških dni otrokom, ki so počitnice preživljali doma. Obisk eko kmetije je naša*

fanta še posebej navdušil. Kruh, ki so ga otroci sami spekli, smo z veseljem pojedli in je bil odličen. Hvala.

Suzana Lah, mama Žige in Nejca (2.r)

Povpraševanje staršev po delavnicah v času počitnic za šolske otroke je zelo veliko. Projekt Popestrimo šolo in temu podobni projekti omogočajo brezplačno aktivno preživljanje prostega časa in varstva otrok in tega si tako starši kot učitelji želimo tudi v prihodnosti.

EVALVACIJA VKLJUČENOSTI OTROK V PROJEKT POPESTRIMO ŠOLO

Ob zaključku šolskega leta 2012/13 je bila v interesu Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendij izvedena anketa, ki je bila namenjena staršem otrok, ki so sodelovali v projektu Popestrimo šolo do konca šolskega leta 2013.

Analiza ankete je pokazala izjemno pozitivno mnenje staršev o projektu Popestrimo šolo.

S strani izvajalcev programa

Dnevi in delavnice so naporne, kaotične in težko jih je občasno izvesti tako, kot si jih načrtoval, toda nagrada in blesk v očeh zadovoljnih otrok povrnejo za ves trud. Težko je opisati, kako otroci cenijo take stvari, toda ko te zjutraj na hodniku v šoli otroci namesto »dobro jutro gospa učiteljica« rajše objamejo in povedo, da so jim bili najboljši piškoti, ki so jih sami spekli na delavnici, vidimo, da zares dosegamo cilje, ki smo si jih zadali v projektu, in da naš pedagoški poklic ponovno dobiva svoj smisel.

Izjemno si želimo nadaljevanja projekta, saj pomeni nekaj dobrega za male ljudi, ki se razvijajo v velike odločevalce.

